

DENET SİRKÜLER

Sirküler Tarihi : 29.11.2013
Sirküler No : 2013/081

ÖRTÜLÜ SERMAYEYE İSABET EDEN FAİZLERİN, FAİZİ ELDE EDEN TAM MÜKELLEF KURUM NEZDİNDE İŞTİRAK KAZANCI İSTİSNASINA TABİ TUTULABİLMESİ İÇİN ARANAN ÖDEME ŞARTINDAN NE ANLAŞILMASI GEREKTİĞİ

1. Yasal Mevzuat :

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "Kabul Edilmeyen İndirimler" başlıklı 11 nci maddesine göre, örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faizlerin, kurum kazancından indirimi kabul edilmez.

Örtülü Sermaye müessesesi de, Kanunun "Örtülü Sermaye" başlıklı 12 nci maddesinde düzenlenmiştir.

Bu düzenleme uyarınca, kurumların ortaklarından veya ortaklarla ilişkili olan kişilerden doğrudan veya dolaylı olarak temin ederek işletmede kullandıkları borçların, hesap dönemi içinde her hangi bir tarihte kurumun öz sermayesinin üç katını aşan kısmı, ilgili hesap dönemi için örtülü sermaye sayılır.

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2012 yılında 6,01 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 138 ülkede bulunan 1.204 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 54.000 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Denet'in müşterilerine özel bir hizmetidir. İzinsiz çoğaltılamaz, iktibas edilemez.

Bu maddenin uygulamasında, öz sermaye, kurumun Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit edilmiş hesap dönemi başındaki öz sermayesidir.

Aynı maddenin 7'nci fıkrası uyarınca, örtülü sermaye üzerinden kur farkı hariç, faiz ve benzeri ödemeler veya hesaplanan tutarlar, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarının uygulanmasında, gerek borç alan gerekse borç veren nezdinde, örtülü sermaye şartlarının gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibariyle dağıtılmış kar payı veya dar mükellefler için ana merkeze aktarılan tutar sayılır. Daha önce yapılan vergilendirme işlemleri, tam mükellef kurumlar nezdinde yapılacak düzeltmede örtülü sermayeye ilişkin kur farklarını da kapsayacak şekilde, taraf olan mükellefler nezdinde buna göre düzeltilir. Şu kadar ki, bu düzeltmenin yapılabilmesi için örtülü sermaye kullanan kurum adına tarh edilen vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması şarttır.

1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin 12.4 ncü maddesinde, yapılacak düzeltme işlemlerine ilişkin açıklamalar mevcuttur.

Tebliğe göre, borç verenin tam mükellef kurum olması halinde düzeltme işlemleri şu açıklamalarla belirlenmiştir;

“Kullanılan borç nedeniyle, geçici vergi dönemi içinde örtülü sermaye şartlarının gerçekleşmesi halinde, o dönemde daha önce borç alan kurum tarafından giderleştirilen faiz, kur farkı ve benzeri giderler, bu işlemin yapıldığı geçici vergi döneminde hesaben gerekli düzeltmeye tabi tutulabilecektir. Borç veren kurum tarafından da aynı dönem içinde düzeltme yapılabilmesi mümkündür.

Düzeltilmenin gider yazılan geçici vergi döneminden sonra yapılması halinde, borç alan kurum tarafından verilen düzeltme beyannamesi ile tahakkuk eden vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması şartıyla, borç veren kurum tarafından da (bir sonraki geçici vergi döneminde) düzeltme yapılabilecektir.

Borç veren kurum tarafından düzeltme yapılırken, faiz gelirlerinden örtülü sermayeye isabet eden kısımlar kar payı geliri olarak dikkate alınacak ve şartların varlığı halinde iştirak kazançları istisnası olarak vergiden istisna edilecek, kur farkı gelirlerinden örtülü sermayeye isabet eden her hangi bir tutar var ise bu gelirler de vergiye tabi kazancın tespitinde dikkate alınmayacak; TL nin değer kazanması sonucu örtülü olarak konulmuş sermayeye isabet eden bir kur farkı giderinin mevcut bulunması halinde de bu gider vergiye tabi kazancın tespitinde dikkate alınmayacaktır.

Hesap dönemi kapandıktan sonra örtülü sermaye kullanan kurumun yapacağı düzeltme talebi, vergi dairesince Vergi Usul Kanunu uyarınca değerlendirilip sonuçlandırılacaktır. Bu düzeltme sonucu tarh edilen vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması halinde, karşı tarafın da gerekli düzeltme işlemini kendiliğinden yapması mümkün olacaktır.

Verginin kesinleşmesi; dava açma süresi içinde dava açılmaması, yargı mercilerince nihai kararın verilmiş olması veya uzlaşmanın vaki olması gibi haller nedeniyle, verginin kesinleşmesi ve itiraz edilmeyecek duruma gelmesidir. Örtülü sermaye kapsamındaki finansmanı kullandıran kurum nezdinde yapılacak düzeltmede dikkate alınacak tutar, kesinleşen ve ödenen tutar olacaktır. Örtülü sermaye kapsamında borç kullanan kurumun, zaman aşımı süresi içinde düzeltme talebinde bulunmuş olması halinde, düzeltme sonucu tarh edilen verginin kesinleşip ödenmesi şartıyla karşı tarafta da süreye bakılmaksızın gerekli düzeltme işlemi yapılacaktır.”

Görüldüğü üzere, maddede yer alan, borç veren tam mükellef kurum nezdinde yapılacak düzeltme için bir başka deyişle, borç veren kurumun örtülü sermaye üzerinden hesaplanan faiz ve kur farkını, iştirak kazancı istisnasına tabi tutabilmesi için, düzeltme sonucu tarh edilen verginin kesinleşmiş ve ödenmiş olması şartının, örtülü sermaye kullanan kurumda vergiye tabi matrah ve ödenecek kurumlar vergisi çıkmadığı durumda ne şekilde yorumlanacağı, ne kanun da ne de 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği’nde düzenlenmiş bir konu değildir.

2. Gelir İdaresi Başkanlığı’nın Görüşü :

Gelir İdaresi Başkanlığı, örtülü sermaye kullanan şirketin zararlı olması, geçmiş yıllar zarar mahsubu yapması, indirim ve istisnaya tabi gelirleri olması gibi nedenlerle kurumlar vergisi matrahı beyan etmediği durumlarda, borç veren kurum nezdinde düzeltme yapılıp yapılamayacağına ilişkin özelge taleplerine karşı aşağıda verilen iki ayrı görüşü vermiş bulunmaktadır;

- *“.....Bu açıklamalara göre, hesap dönemi kapandıktan sonra örtülü sermaye kapsamındaki finansmanı kullandıran kurum tarafından düzeltme yapılabilmesi için, örtülü sermaye kullanan kurum nezdinde yapılan düzeltme neticesinde bir tarhiyatın olması ve bu tarhiyata konu verginin de kesinleşmesi gerekmekte olup düzeltmede dikkate alınacak tutar ise kesinleşen ve ödenen tutar olacaktır.*

Dolayısıyla, ...Tic. A.Ş. tarafından yapılan düzeltme neticesinde dönem zararının bulunması ya da indirim ve istisnalar nedeniyle kurumlar vergisi matrahı oluşmaması nedeniyle yapılan bu tarhiyat ile kesinleşen ve ödenen bir vergiden söz edilemeyeceğinden, şirketiniz tarafından da düzeltme yapılarak iştirak kazançları istisnasından faydalanılması söz konusu olmayacaktır.

- “..... Bu hükümlere göre, örtülü sermaye kullanan ilişkili kurumun bu dönemde zararının bulunması ya da indirim ve istisnalar nedeniyle kurumlar vergisi matrahının oluşmaması halinde söz konusu kurum tarafından kar dağıtımında bulunulamayacağından, şirketiniz tarafından da bahse konu örtülü sermaye tutarına isabet eden faiz gelirleri için iştirak kazancı istisnasından faydalanılması ası mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, borç alan kurum tarafından dağıtılmış kar payı sayılan tutarın, bu kurumun mali karından fazla olması halinde ise şirketinizce iştirak kazancı istisnasından yararlanılacak tutarın bahse konu kurumun mali karı ile sınırlı olacağı tabiidir.”

Yukarıdaki özelgelerden görüleceği üzere, Maliye İdaresi, borç kullanan nezdinde hangi sebeple olursa olsun kurumlar vergisi matrahı çıkmadığında, borç veren kurum nezdinde düzeltme yapılamayacağı görüşündedir.

3. Örtülü Sermaye Kullanan ve Bu Kısma İsbet Eden Giderleri Kurumlar Vergisi Beyannamesinde Kazancına Eklemiş Olan Borç Alan Kurum Nezdinde Kurumlar Vergisi Matrahı Çıkmamış Olması, Örtülü Sermaye Kullandıran Tam Mükellef Kurumun Örtülü Sermayeye İsbet Eden Faiz ve Kur Farkı Gelirini İştirak Kazancı İstisnasına Tabi Tutmasına Engel Olmamalıdır :

KVK'nun “Kabul Edilmeyen İndirimler” başlıklı 11 nci maddesinde, kurum kazancından indirilemeyecek unsurlar sıralanmıştır. Bu unsurlardan ilk sırada olanı (a bendi) , öz sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faizlerdir. Bu suretle Kanun Koyucu, eski Türk Ticaret Kanunu'nun 470 nci maddesinde yeni Türk Ticaret Kanunu'nun ise 509 ncu maddesinde yer alan sermaye üzerinden ortaklara faiz ödenemeyeceği kuralının bir uzantısı olan maddeyi ihdas etmiştir. Amaç, kurumun malvarlığı ile ortağın malvarlığını birbirinden ayırmak ve ortaklara sadece kurumun vergilendirilmiş kazancı üzerinden temettü dağıtımını sağlamaktır. Bu suretle ortaklar, sermaye üzerinden faiz alarak, vergiye tabi kurum kazancını aşındıramayacaklardır.

Aynı maddenin (b) bendinde yer alan diğer bir düzenleme ile de, ortakların resmi sermaye koymayıp, örtülü sermaye koymak ve bu suretle faiz geliri elde ederek kurum kazancını aşındırmaları ihtimalini ortadan kaldırmak üzere örtülü sermaye müessesesi ihdas edilmiştir. Bu suretle ortakların esas sermayeye faiz yürütülemediği düzenlemesinin dolambaçlı yolu olabilecek örtülü sermayeye faiz yürütme olayı da engellenmiş olmakta, daha doğru bir deyişle yürütülen faizlerin kurum kazancından indirilmesinin önüne geçilmiş olmaktadır. Böylelikle kurum kazancının, kurumlar vergisine tabi tutulmadan ortaklara intikali mümkün olmamaktadır.

Kanun koyucu, Kanun'un 12 nci maddesinde düzenlediği örtülü sermaye maddesinde, örtülü sermayeyi, ortaklardan ve ortaklarla ilişkili kişilerden alınan borçların, kurumun Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenmiş dönem başı öz sermayesinin üç katını aşan kısmı olarak tanımlayarak kesin bir ölçüt koymuş, öz sermayenin üç katına kadar olan kısmı ise normal bir borçlanma olarak değerlendirmiştir.

Nasıl ki bir kurum bir başka kuruma sermaye koyduğunda ve o kurumdan kar payı elde ettiğinde, mükerrer vergilemenin önüne geçmek amacıyla Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5/1-a-1 maddesi ile bu kar payları kurumlar vergisinden istisna tutulmuş ise (iştirak kazançları istisnası), aynı şeyi örtülü sermayede de sağlamak ve böylece mükerrer vergilemenin önüne geçmek üzere, örtülü sermayeye ilişkin 12 nci maddenin 7 nci fıkrasında, örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faiz ve kur farklarının, yılın son günü itibariyle dağıtılmış kar payı sayılacağı ve vergilemenin hem borç veren hem de alan nezdinde buna göre düzeltileceği öngörülmüştür.

Söz konusu 7 nci fıkranın lafzına bakıldığında, birinci cümlesinde örtülü sermaye sayılan borca ilişkin faiz unsurunun hesap döneminin son günü itibariyle **“DAĞITILMIŞ KAR PAYI”** sayılacağı başka hiçbir şart aranmaksızın hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla bunun gereğinin yerine getirilmesi yani faizi ödeyen firmada kanunen kabul edilmeyen gider yazarken, ödemiş sayıldığı kar payını stopaja tabi tutması; faizi elde edenin de temettü gelirlerinin vergilendirilmesi kurallarını (şartları taşıyorsa iştirak kazançları istisnası) uygulaması gerekir. Bu bir **“düzeltme”** konusu değildir, bizatihi ilk kez yapılacak olan **“vergilendirme işlemi”** nin bu şekilde yapılmasını amirdir.

Söz konusu fıkranın ikinci cümlesinde yer alan düzenleme ise DAHA ÖNCE BİR VERGİLENDİRME İŞLEMİ YAPILMIŞ İSE bunun nasıl düzeltileceğinden bahsetmekte ve bunun şartlarını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla ikmalen ve re'sen yapılan bir tarhiyat söz konusu olduğunda taraf olan mükellefler nezdinde yapılacak **“DÜZELTME”** için örtülü sermaye kullanan kurum adına tarh edilen vergilerin (sadece kurumlar vergisi değil eğer varsa temettü dağıtım stopajı da dahil) kesinleşmiş ve ödenmiş olmasını emretmektedir. Bu cümlede yer alan **“ödenmiş olma”** şartını, bu amacın dışına taşıyarak, örtülü sermaye kullanan nezdinde o dönemde mutlaka kurumlar vergisi doğmuş ve bunun da ödenmiş olmasını şart koşmak şekline dönüştürmek fıkranın birinci cümlesinde hiç öngörülmeyen bir şartı ileri sürmek anlamına gelir ki kanuna ve amacına (gerekçesine) tamamen aykırıdır.

Kanun koyucu yaptığı bu düzenleme ile **“mükerrer kurumlar vergilemesini”** önlemeyi amaçlamış, örtülü sermaye faizini **“dağıtılmış kar”** sayarak buna uygun bir vergileme kalıbına sokmak istemiştir.

Elbette ki borç verip faiz ve kur farkı gelirini elde eden bir tam mükellef kurumsa, kar payı sayılan bu tutarlar, yukarıda belirtilen Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5/1-a-1 maddesi uyarınca iştirak kazançları istisnasına tabi bulunmaktadır. 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin yukarıda belirttiğimiz düzenlemesi ile de bu durum teyit edilmektedir. Kaldı ki 5520 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin düzeltme hükümlerini içeren 7 nci maddesinin gerekçesinde de bu düzeltmenin mükerrer vergilemenin önüne geçme amaçlı olduğu belirtilmiştir.

7 nci fıkrada yer alan bu “ödeme” şartı daha öncede belirttiğimiz üzere olsa olsa örtülü sermaye kullanan kurum nezdinde yapılan bir vergi incelemesi neticesinde bu nedenle yapılan tarhiyat için geçerli olabilir. Zira sonradan yapılan tarhiyat kesinleşip ödenmeden, borç veren kurum nezdinde düzeltme yapılması, Hazine kaybı yaratabilir. Oysa ki örtülü sermayeyi kullanan kurumda zarar, yatırım indirimi vb. sebeplerle kurumlar vergisi çıkmadığı durumlarda, kurumun örtülü sermayeye isabet eden faiz ve kur farkı giderlerini kurumlar vergisi beyannamesinde kanunen kabul edilmeyen gider olarak kazancına eklemesi, Hazine kaybını önleyici bir durum olup, düzeltme için yeterli sayılmalıdır.

Zira örneğin örtülü sermayeye isabet eden finansman giderlerini kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alıp beyannamesindeki zararı azaltan bir şirketin, bu azaltılmış zararı sonraki yıllardaki kazancından mahsup etmesi halinde, kurumlar vergisi ödenmiş olmaktadır. Aynı şey yatırım indirimi, geçmiş yıllar zararı gibi cari yılın vergisini önleyen veya azaltan ancak vergi ödeme etkisini sonraki yıllarda gösteren diğer durumlar için de geçerlidir.

Kaldı ki, ne örtülü sermayeye ilişkin 12 nci maddede ne de 1 Seri No.lu Genel Tebliğde, örtülü sermaye kullanan kurumda, vergiye tabi kazanç çıkmadığı durumda, borç veren nezdinde düzeltme yapılmayacağına dair bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bu da gayet doğal bir durumdur. Zira örtülü sermaye üzerinden hesaplanan faizi elde eden taraf tam mükellef bir kurum değil de, tam mükellef bir gerçek kişi, dar mükellef bir gerçek kişi veya kurum olduğunda nasıl ki düzeltme yapmak için örtülü sermaye kullanan tarafta vergiye tabi kurum kazancı çıkıp çıkmadığı araştırılmıyorsa, tam mükellef kurum olduğunda da durum aynıdır. Bilindiği üzere bunlarda düzeltme, kar payı üzerinden stopaj yapılması ve geliri elde edenin tam mükellef gerçek kişi olması ve GVK'nun 86 ncı maddesindeki şartların varlığı durumunda bunu ayrıca yıllık beyana konu etmesi esasına bağlanmıştır.

Diğer yandan Tebliğde, süresinde verilen geçici vergi beyannamelerinde ve açıkça belirtilmese de bu vergilerin mahsup edileceği kurumlar vergisi beyannamesinde, gerek borç alan gerek se borç veren nezdinde hesaben düzeltmenin yapılacağından söz edilmiş, ödeme şartı aranmamıştır. Bu sebeple borcu kullanan tarafından verilen beyannamede kanunen kabul edilmeyen gider yazılarak düzeltilen kazanç, borcu veren tam mükellef kurum nezdinde de Tebliğde belirtildiği üzere yine hesaben düzeltme konusu yapılabilmelidir.

Bu konu ile ilgili mahkemeye intikal etmiş bir uyuşmazlıkta, Vergi Mahkemesi, borcu kullanan kurumun zararlı olması durumunda vergi ödeme şartının aranacağına dair Kanun veya Tebliğde her hangi bir düzenleme olmadığı gerekçesiyle, yapılan tarhiyatı oybirliğiyle kaldırmıştır. Olay Danıştay aşamasında olup henüz sonuçlanmamıştır.

4. Sonuç :

Örtülü sermaye niteliği taşıyan finansman ilişkisinde, borcu alan kurum örtülü sermayeye isabet eden faiz ve kur farklarını kanunen kabul edilmeyen gider olarak beyan ettiği kazançta ilave etmişse; zarar, geçmiş yıl zarar mahsubu, yatırım indirimi gibi sebeplerle bu kurum nezdinde ödenecek kurumlar vergisi çıkmasa bile, borcu veren tam mükellef kurumdaki örtülü sermayeye isabet eden faiz ve kur farkı gelirin in iştirak kazancı istisnasına tabi tutulabileceğini düşünüyoruz. Ancak bu durumda olan mükelleflerin, cezalı tarhiyat riskine girmeden, beyannamelerini Maliye İdaresinin görüşü doğrultusunda ihtirazi kayıtla verip, yargıya gitmelerini tavsiye ediyoruz.

Saygılarımızla.